

Učitelj sem

Nikdar še ni stalo učiteljstvo pred tako važnimi in odločilnimi časovnimi problemi, pred kakršnimi stoji prav danes! Ta refren različnih razprav, ki spadajo v področje razglabljanja o narodni prosveti in ljudski izobrazbi, je bil kajkratni že napisan in izgovorjen. Napisati ga ni bilo težko, izgovorjen pa je imobiliziral, da ni bilo skoraj nikogar, ki bi podvomil vanj. Ker pa je bil vključ v svoji življenjski upravičenosti in resničnosti samo izgovorjen in napisan, brez bistvene izpremembe, ki naj bi pokazala vsaj malenkosten napredek v kakršnokoli smer, se mora vsak, ki ga je pravilno razumel, vprašati, kje pa je prav za prav vzrok, da je tako in ne drugače.

Toda vsi povojni gospodarski problemi naše mlade države, osvetljeni z znamenitimi zgodovinskimi trenutki, ki so bili in so še vedno vse več kakor pa samo zgodovina, so bili vedno in povsod vprašanje duhovne urejenosti in zakoreninjenosti našega ljudstva. To je dajalo, kakor daje še danes, vsemu dogajanju svojo značilnost, najsibo v pozitivnem ali pa negativnem smislu. Vsebinska izpreminjajočega življenja, ki nosi danes firmo tekočega časa, je pa vključ v svoji polnosti vendarle ostala samo beseda in še ta ne do konca in dovolj glasno izgovorjena, ne samo med najširšimi plastmi ljudstva, marveč tudi med tistimi, ki so mu bili poslani, da bi mu po svojih najboljših močeh in spoznanju kazali resnico.

Prav tu se je pričela v tem novem času za učitelja povsem nova pot, ki vodi do velikih in bogatih smotrov. Danes se zahteva od učitelja vse mogoče, samo onega ne, za kar je prvobitno ustvarjen. Od neke sem si izpisal le-te misli: »Vzemimo podediškega učitelja. Raztrgan na vse konce in kraje, komandiran v vse mogoče simpatične in nesimpatične organizacije, se izčrpava noč in dan v težkem delu v šoli in izven nje, nima pa nad seboj samo predpisane uradne kontrole, marveč še mnogo hujšo, mnogokrat žal ogabno kontrolo raznih lokalnih faktorjev. Če dela res nacionalno, se zameri onemu krogu ljudi, ki si žele imeti še danes učiteljstvo v svojih rokah, da bi ga lahko izrabljali v svoje posebne svrhe. Poleg tega mora računati ubogi učitelj z raznimi krajevno uglednimi osebam. Gorje mu, če se jim zameri. Naenkrat je ovažan na levo in desno, opisan kot najslabši subverzivni element, ki ga je treba ali vreči iz državne službe, ali pa prestaviti v kak kraj na koncu sveta.«

Ne trdim, da se dogaja vse to namenoma, nasprotno, dogaja se pač zato, ker manjka v pogledu pravilnega tolmačenja na eni strani popolna gotovost, na drugi pa, da se pove na kratko in jasno: veliko pomanjkanje pravičnega pojmovanja njegovega poklica in naloge, ki mu je prav specifično odmerjena. Tu-dji je težko ob tej misli metati na kakršnokoli življenjsko naključje senco in očitke. Če bi bilo komu stvarno in resnično oporekati, potem bi bilo to mogoče edino tisti vzgoji, katera bi morala položiti v mladega pripravnika vsaj toliko novih moči, da bi bil z njimi ob svojem vstopu v življenje preskrbljen. Ne mislim pri tem, da manjka mlademu učitelju, prav za prav pretežno sploh vsakemu, neke vrste načitanost, naučenost, skratka velika izobrazbenost v vseh mogočih vprašanjih, marveč mu manjka tisto, kar daje vsemu njegovemu pridobljenemu znanju nek čisto specifičen ton, barvo, obliko ali karkoli že, kar je bistvo njegovega poklica in kar bi se moralo odražati pri vsakem njegovem koraku na katerikoli področju življenjskega udejstvovanja. S tem nisem povedal prav za prav nič novega, razume na lahko vsak, da hočem poudariti, kako grozovito so učitelji pozabili nase in delo, katero je določeno predvsem njim.

Seveda obstoja še ena možnost, da je tako in ne drugače in ta je, ki je najbolj vsak-

danja pa najmanj opažena, da so učitelji spričo vse nepotrebne navlake ne samo zastali v razvoju, ki bi moral iti s časom in prav tako duhovnimi kakor materialnimi potrebami, kulturnimi kakor gospodarskimi, marveč so tudi povsem stopili iz kontakta med seboj in svojim področjem, ki ni baš čisto ljuške in plevela.

Da je to resnica, priča vsak dan nešteto dokazov. Saj ni nujno, da bi moral ravno učitelj biti tisti, ki ne bi storil ničesar brez dovoljenja ali pa brez strahu pred posledicami. Če gre danes življenje trmasto svojo pot in se ne zmeni za učitelja, mu daje kaj jasen dokaz, da je malo pomemben zanj. Potem vendar ne more biti vseeno ali je ali ni, vsaj njemu samemu ne, ker mora biti to zanj najbolj življenjsko vprašanje, ki mora biti najbolj dosledno in najbolj jasno rešeno.

Vsi smo si edini v tem, da je rešitev našega naroda in države, našega vitalnega pogoja za kakršnokoli napredek, odvisna predvsem od gospodarskega dela, ki pa se mu mora za pozitiven uspeh pridružiti absolutna volja do smotrnega ustvarjanja za prav take uspehe. Seveda nastane še drugo vprašanje, če smo si v resnici edini? No, in če smo si, zakaj potem še držimo križem roke in čakamo! Kdor se zanima za celoten razvoj učiteljstva v katerikoli smeri, mu je jasno, da obstoja vsa enoličnost, skoro brez najmanjše spremembe, v trajnem besedičenju ali pa molčanju. Če bi učitelj ne molčal ali pa da bi ne govoril tako, da gredo od njega same besede, bi bil njegov stan trdnjši, njegova pot bolj uglasjena in uspehi vsaj vidni. To da prileti od tu ali tam kaka pohvala, še ni dovolj! Če nas je imenoval veliki pokojnik »Stebur jugoslovanskega nacionalizma«, bi morali ob tem priznanju to tudi tako pokazati, da bi bilo enkrat za vselej obračunano z vsemi malenkostmi. Prav tako bi ne bilo prav, da bi si učitelj sam lastil hvalo in priznanje, kakor bi ne bilo prav, če bi samo upogibal hrbet; koliko je storil pozitivnega, bi se moral zavedati predvsem sam.

In da manjka iasnosti v vseh teh perečih vprašanjih, je krivo brez dvoma edino to, ker mu je stanovska zavest tuja. Kakor je mizarjeva dolžnost in ves smisel njegovega dela, da daje lesu koristno obliko in uporabo, kakor je pravo vrtnarjevo delo posvečeno vzgajanju rastline, kakor je rudarjeva vrednost v tem, da iz zemlje kopije črno zlato, kakor je vse kmetovo prizadevanje v tem, da naredi zemljo plodno in koristno in kakor je kovačeva sila v tem, da kuje železo, prav tako je ves in edini smisel učitelja, da to delo tako razumeva kakor je edino pravilno in da tudi prav tako, da nič drugače, ustvarja iz otroka človeka, resničnega človeka, tako da bo znal že kot otrok urediti ves vesoljni smisel in najti pravičen odnos do vsega dogajanja v sebi in okrog sebe.

Učitelj bi se že vendar enkrat moral dokopati do resničnega spoznanja, ki bi mu bil resničen svetovni nazor, da uporabim to frazo, in ki bi se dal povedati ves, kolikor ga je in ob kakršnikoli priliki samo s temi besedami: Učitelj sem!

V. J.-č.

»Po pravici ti povem, dragi prijatelj, da se veselim, kadar otroke iz šole spustim.«
»Zakaj neki? Ti pa ne boš storil veliko za omiko našega naroda.«
»Obsojaj me, če ti je ljubo. Veselim se pa zato, da pobrem po klopek kosce kruha, ki so jih učenci popustili.«

Mnogokrat obira kdo naše učitelje, ki pa je kakor žaba pri lešniku in neveden kakor ovca pri novih vratih.

Največji vzrok, zakaj naše šole ne rode zaželenega sadu, je: 1. da ljudje premalo spoznajo in cenijo, kako imenitna in potrebna je ljudska omika; 2. da so starši neobčutljivi do šole in učitelja; 3. da so nekateri starši preveč spačeni in nerodni; 4. da je preveliko število učencev v eni izbi in da zakirno v šolo hodijo.

Svet misli navadno samo na eno polovico učiteljeve dolžnosti (učenja, branja, pisanja in rajtanja), in ker meni, da je ta polovica zelo lahka, ne ceni ne šole, ne učitelja.

Pomisli včasih, kakšen si, — kakšen pa bi mogel biti in zakrni bolj hitro na pravo stezo, da te kake hudobni roparji ne dobe in ti ne poberejo tvojih najimennitnejših in najbolj zakladov — tvojega dobrega imena in mirnega srca.

Če ti previsoke misli v glavi rojijo in hočejo možgane mešati, se pokrivaš s kakšnim bolj nizkim pokrivalom, kakor do sedaj.

Če te od dolgega časa glava boli, beri kako koristno knjigo ali časopis in povprašaj po »Učiteljskem tovarišu«, če ga še ne poznaš; če ga pa že imaš, pogledaj, če so že odvitji in prerežani vsi listi letošnjega tečaja.

Zastava pomladka Jadranske straže

667 Pomladkov Jadranske straže je v bahovini. Ta silna armada 65.000 mladih strazarjev in čuvaric našega morja ne sme ostati brez svojega zunanega znaka, brez prapora, ki bi označeval njihovo veliko skupnost, brez zastave, ki bi jih družila in navduševala za požrtvovalno delo v korist narodu in državi.

Jadranska straža je mislila na svoje mlado članstvo ter mu preskrbelo zastavo, kot jo prikazuje slika.

Sredi državne trobojnice je na obeh straneh vtkan družstveni znak. Poleg tega so na zastavi še napisali: »Čuvajmo naše morje! Pomladek Jadranske straže« z navedbo šole in kraja. Zastava v velikosti 70 cm x 70 cm je obrobljena s trobojno svileni vrstico ter pritrjena na 2 m dolg drog, ki ga zaključuje aluminijast emblema JS.

Z ovajm vred stane zastava 200 Din. Naroča se preko Sekcije PJS pri Oblastnem odboru JS v Ljubljani.

V kratkem dobe vsi bratski Podmladki okoliščino glede zastave in kroja PJS.

Vsak Pomladek lahko pride do zastave in to brez stroškov. V vsakem okolišču se bo naš mladi naklonjen človek, ki bi hotel prevzeti bosterstvo zastavi PJS ter tamošnjim čuvarjem Jadrana pokloniti zastavo. In pri tem naj bi naše požrtvovalno učiteljstvo spet pomoglo mladini, ki si sama ne ve in ne zna pomoči!

Letos bo v Ljubljani vsedrjavni kongres Jadranske straže, 667 zastav PJS naj tedaj zaplapolajo med ljubljanskimi zidovi ter se v bratskem objemu združijo s številnimi društvenimi prapori JS. Nepregledna množica praporov naj zakliče svetu, da hoče jugoslovanska mladina čuvati Jugoslavijo s tem, da bo zvesto čuvala svoj Jadran!

Sekcija PJS.

Pojasnilo

Da ne bodo tovariši(ice) ali drugi, ki so doma iz Primorja, odstavek ljubljanskega dnevnika z dne 10. t. m. ki se glasi: »Trditve porkamadonske politike pa se je smatralo kot očitke, da se je protežiralo primorske emigrante«, napačno razumeli, izjavljam, da pri rabi navedenega izraza tega namena nisem imel in je to le interpretacija oblasti, ki je mojo zadevo obravnavala. Sam sem namreč služboval v kraju, ki se danes zaznamuje z besedo Primorje, sam sem živel v okupiranem ozemlju in okusil njega bridkosti v taki meri, kot le malokdo mojih tovarišev(ice).

Končno se zahvaljujem vsem znanim in neznanim za pismeno izražene simpatije.

Dol. Logatec, 14. jan. 1935.

Stravs Karel.

Splošne vesti

† Dr. MILAN SEVIĆ

Bil je znamenit človek v jugoslovanski pedagoški književnosti, kateri je posvetil vse svoje življenje 68 let. Rodil se je v Novem Sadu v znani in zavedni srbski rodbini. V času svojih študij si je pridobil visoko izobrazbo, čvrst značaj in čisto narodno zavest. Vpliv »Srpske Atine« je bil zanj znamenit za vse življenje. Kot profesor v srednji šoli in pozneje kot nastavnik univerze je služil predvsem znanosti, šoli in mladini. Pa kako! Pot ga je vodila neumorno v najoddaljenejši vasi, samo da bi rešil kak znamenit dokument, ali pa redko narodno knjigo. Najtemeljiteje je obdelal z znanimi razpravami in esejji znamenite književnike: Zmaja, Džura, Ignjatovića, Dositeja, Njegoša in druge. Imel je bogato pedagoško knjižnico, ki bo gotovo temeljni kamen nove pedagogike. Njegova največja dela pa so ostala — nedokončana. Največji jugoslovanski deli »Zgodovina pedagogike« in »Didaktika« sta ostali — na njegovi pisalni mizi. Kakor po usodi, — dejstvo je, da izginjajo jugoslovanski kulturi najboljši možje v prav v času, ko se njihova najboljša dela bližajo koncu. Srbsko pedagoško društvo je delo Milana Sevića, Opčji seminar prav tako. Pošten je bil in skromen, kučme pa ni pred nikomur nosil v rokah. Razumel je marsikaj, kar drugi niso, zato pa je tudi vsakemu povedal v obraz kar mu je šlo, samo da je resnici zadostil. Ob spominu na njegovo življenje naj bi si vsak obudil misel: »Blagor onemu, ki večno živi, se je imel vsaj za kaj roditi.«

G. Dr. TOMO MARETIĆ
(Ob osemdesetletnici.)

Kdor se je kdaj poglabljal v študij »Grammatike in statistike«, zanimal za »Imena in priimke pri Hrvatih in Srbih«, za »književno delo Franca Miklošiča«, za »Metriko naših narodnih pesmi«, za »Našo narodno epiko«, komur je bil potreben »Jezikovni zbornik«, ta se je moral poglobiti seznaniti s slavljencem dr. Tomom Margetićem, zdaj osemdesetletnikom. Bil je pomemben slovničar in jezikoslovec. Rodil se je v Virovitici, študiral je v Zagrebu in Leipzigu. Bil je član Srbske kraljevske akademije, pred upokojitvijo pa profesor na Zagrebški univerzi. Želimo mu še mnogo let uživanja zaslužnega miru.

MARKO CAR
(Ob sedemdesetletnici.)

Luč sveta je zagledal ob morju v Herceg-Novom. Vse njegovo življenje je ena sama pesem književnega dela: estetika, kritika in književništvo. To so bila njegova področja ustvarjanja, ki ga lahko zasledite v vseh srbskih in hrvaških listih, ki so izhajali v zadnjih desetletjih pr. stoletja in do danes. Bil je učenec franc. šole, zato se tudi v vsem njegovem delu izraža zapadnoevropska miselnost. Književna umetnost mora biti izraz čiste duše, resničnega življenja. Tako je delal in tako še dela. Še mnogo plodnih let!

— Tovarišem šolskim upraviteljem glede moje mladinske knjige »Dva mimo smrti« sledečo prošnjo: za izvod, ki sem ga nekaterim šolam že dostavil naj s pravo tovarišjo vzajemnostjo najdejo kritje. Saj se tudi ne mudi na vso sapo, — počakam. Če je pa nakup za šolsko knjižnico nemogoč, prosim, ponudite kaki drugi knjižnici, kajti z vračanjem mi boste povzročili težke stroške, ki jih kot samozaložnik bridko občutim. Apeliram na vzajemnost in prosim naklonjenosti Arnošt Adamič, Toplice pri Zagorju.

— Društvu upokojenega učiteljstva v Ljubljani je pristopilo l. 1934. 18 članov, umrlo 6, torej je prirastek 12. Opozorjamo vse upokojence(ke) na to važno učiteljsko društvo in vabimo k pristopu. Za vsak smrtni primer plačajo člani po 6 Din, posmrtnina pa znaša že sedaj nad 2000 Din.

— Naročite knjige Kmetijske matice, ki so letos izšle v izredno lepi opremi in predstavljajo neobhodno potrebna dela za učiteljstvo. Poleg koledarja za leto 1935., ki je poln vsebine, katero bo učiteljstvo s pridom uporabljalo na deželi, so izšle še sledeče knjige: »Organizacija in uprava kmetij«, »Kmetstvo kološarstvo«, in našega tovariša Lojzeta Zupanca povest »Stari Hrke«, ki je zajeta iz kmetijskega življenja belokrajinske vasi in posvečena našemu stanovskemu prvaku Engelbertu Ganglu. Vse štiri knjige dobiš za ceno 20 Din. Naročnino pošljite po dopisnici g. Dragu Supančiču, poverjeniku Kmetijske matice pri sekciji JUU v Ljubljani.

— Ciril Pregelj izda po daljšem času v samozaložbi zopet nov zbornik mladinskih zborov z naslovom: »Mladinski zbori III. del«. Vseboval bo 34 pesmi, od teh precejšen del za razne šolske proslave, kakor kažejo podnaslovi: O kralju in domovini — Naše morje — Neosvobojeni bratje — Materi — Božičnice. Ostalo so narodne in umetne pesmi različne vsebine. Pesmarica bo sredi meseca januarja dotiskana in se naroča in dobiva pri izdajatelju v Celju, mestna deška narodna šola. Cena izvodu 25 Din.

— Načelstvo Učiteljskega doma v Ljubljani obvešča s tem vse tovariše in tovarišice, ki studirajo svoje otroke v Ljubljani, da bo otvorilo s 1. septembrom t. l. v svojem domu internat. Vanj bo sprejemalo predvidoma dečke in deklice predvsem iz učiteljskih vrst. Javite pravočasno podatke. Cene zmerne, hrana tečna in izdatna, strogo nadzorstvo, pomoč pri učenju. Naslov: Francišanska 6.

Ali ste že član

Učiteljske tiskarne?

Nekaj drobcev iz tako zvane „stare šole“

LETO 1863.

Pismo nekega šolmaštra svojemu sosedu: »Ljubi moj prijatelj! V veliki zadregi sem. Za jutri je napovedano v naši šoli očitno spraševanje. Bodi tako dober in posodi mi kakih 15 do 20 najboljših učencev. Samo za tri ure. Saj jih ne bom nič pokvaril. Hvaležen Ti bom...«

Otroški glas do staršev in odgojiteljev: »Res, da smo zelo sitni, nepokojni in radovedni in tudi dostikrat zelo nevhvaležni za velike dobrote, ki jih prejemo od svojih odgojiteljev; toda, to naj modrega in odraščene človeka nikar ne ustraši in utruji. Kdor pozna naša srca, bo videl, da so mehka kakor vosek in da se rada vdajo temu, kdor jih previdno obdeluje. Ljubi, blagi ljudje! Nikoli nas ne zanemarjajte, temveč bodite nam na vseh neznanih potih naši zvesti in ljubeznivi vodniki.«

Kje je krivda? Da zaostaja, je najprej mladi učitelj kriv sam; drugič mu radi postavljajo zapreke starejši učitelji; tretjič pa ga zadržuje vsaka domača nezadovoljnost. — Mladenik, poln živega duha, si rad riše veselo prihodnost, ter si stavi zlate gore po zraku. Stopivši na prag dejanskega življenja, pa zagleda vse drugo polje, kakršnega si je prej domišljeval. — Če pride mladi učitelj starejšemu pomagat in je vnet za novo metodo, ni tedaj čudno, če se s starejšim ne vjemata in vsak na svojo stran vlečeta. — Kdor ne gre v šolo z veseljem in zadovoljnim srcem, se mu ne ljubi, da bi kaj prida delal in se trudil.